

Sergej Prokofiev

Prečo sa stať členom Slobodnej vysokej školy duchovnej vedy

3. mája 2003, Bratislava

Milí priatelia!

Rudolf Steiner hovoril počas celej doby rozvoja antropozofie na začiatku 20. storočia o 3 volaniach z duchovného sveta.

Prvé volanie zaznelo úplne na začiatku 20. storočia. Odpoveďou bolo založenie antropozofie na Zemi Rudolfom Steinerom. Rudolf Steiner neskôr povedal, že toto volanie prišlo od veľkých Majstrov múdrosti a súladu citov. Druhé volanie zaznelo v roku 1912. Nasledujúc toto volanie založil Rudolf Steiner, to je menej známe, vo vnútri nemeckej sekcie Teozofickej spoločnosti jednu špeciálnu skupinu. Táto ezoterná skupina niesla názov: „Skupina teozofického umenia“. Rudolf Steiner chcel túto skupinu postaviť pod priame vedenie Christiana Rosenkretzta. Nechcel ju v budúcnosti sám viesť, ale predať vedenie tomuto Majstrovi ezoterného kresťanstva. V tejto skupine však bol jeden človek, ktorý ju potom opustil a Rudolf Steiner bol prinútený označiť tento pokus za stroskotaný. Pri tejto príležitosti hovoril Rudolf Steiner o týchto 3 volaniach z duchovného sveta. Povedal, že pokus o utvorenie tejto malej skupiny bola odpoveď na 2. volanie a mienil pri tom, že bude nasledovať ešte 3. volanie, a keď ľudia toto 3. volanie neprijmú, tak budú musieť čakať dlhý čas, kým sa takáto príležitosť znova zopakuje.

Môžeme sa spýtať, či toto 3. volanie skutočne zaznelo. Keď človek s touto otázkou žije, tak si môže byť celkom istý, že toto 3. volanie skutočne zaznelo. Toto 3. volanie z duchovného sveta nachádzame na Vianočnom zjazde, na ktorom bola Antropozofická spoločnosť v decembri 1923 nanovo založená a kde táto Antropozofická spoločnosť dostala aj svoj ezoterný základ, ktorý poznáme ako Meditáciu základného kameňa. Keď sa pozeráme na Vianočný zjazd z tohto uhla pohľadu, tak môžeme zistiť, že skutočne bol tento zjazd akoby preniknutý týmto volaním z duchovného sveta. Vieme, že z duchovného hľadiska stála v centre Vianočného zjazdu Meditácia základného kameňa, ktorá už sama začína tým mocným trojitým zvolaním „Ľudská duša!“ a končí vo svojich prvých 3 častiach druhým zvolaním „Ľudia kiež by to počuli!“ Rudolf Steiner vo svojom komentári k slovám tejto meditácie povedal, že slová tejto meditácie pochádzajú priamo z duchovného sveta. Obzvlášť dôležité v tejto súvislosti sú slová, ktoré Rudolf Steiner predoslal prvému rytmu Meditácie základného kameňa, v ktorých hovorí, že žijeme v dobe, v ktorej chce duchovný svet v najrôznejších oblastiach života niečo s ľudstvom začať a všetko závisí od toho, či ľudstvo bude duchovný svet nasledovať. Hovorí o 3 kvalitách, ktoré sú k tomu potrebné. Prvou je zodpovednosť, pocit zodpovednosti za všetky naše činy, ktorý pochádza z pocitu, že všetko čo robíme, robíme na základe impulzov z duchovného sveta. Druhou kvalitou je postaviť sa voči týmto impulzom - prostredníctvom antropozofie - vedome a po tretie tieto impulzy nasledovať. Čiže zodpovednosť, orientácia na duchovný svet a vôľa duchovný svet nasledovať. Keď sa pozeráme na Vianočný zjazd v tomto zmysle, môžeme povedať, že Vianočný zjazd je celkovo ako volanie z duchovného sveta k ľuďom prítomnosti. Rudolf Steiner povedal už v roku 1912, že ak ľudia po tretí raz volanie z duchovného sveta neprijmú, tak budú musieť dlho čakať na takúto novú príležitosť. Z toho vyplýva predovšetkým pre nás antropozofov úloha, čo môžeme robiť, aby toto volanie Vianočného zjazdu bolo nami prijaté? To znamená, ako môžeme ako antropozofi spraviť duchovné impulzy Vianočného zjazdu v našich životoch živými?

Vieme, že v ezoternom zmysle mal Vianočný zjazd 2 základné dôsledky. Prvým dôsledkom bolo veľké zjavenie karmických zákonov a cyklus 82 prednášok o karme. V jednej z týchto prednášok Rudolf Steiner hovorí, že obsah týchto prednášok nebol nový. Rudolf Steiner poznal tento obsah už skôr, ale ahrimanskí démoni mu nedovolili tento obsah vyjadriť. Prostredníctvom Vianočného zjazdu boli ahrimanskí démoni paralyzovaní a Rudolf Steiner mohol o karme hovoriť. Vieme, že zjavenie karmických zákonov je spojené so skutočnosťou, že od dnešnej doby je Pánom karmy Kristus. Preto musia dnes ľudia tajomstvá karmy poznať.

Druhým ezoterným dôsledkom Vianočného zjazdu bolo založenie Michaelovej školy na Zemi. Je to tá ezoterná inštitúcia, ktorá je v Stanovách Antropozofickej spoločnosti pomeno-

vaná ako Slobodná vysoká škola duchovnej vedy. Rudolf Steiner mohol svojho času založiť len 1. triedu tejto vysokej školy. Táto 1. trieda bola ale počas uplynulých 80 rokov v rámci Antropozofickej spoločnosti celosvetovo udržiavaná. A otázka, ktorou sa zaoberáme v tejto prednáške je: „Prečo sa ľudia stávajú členmi tejto Michaelovej školy?“ Táto otázka je priamo spojená z ďalšou otázkou, a síce: „Prečo sa dnes určité ľudia stávajú antropozofmi?“

Dnes existuje vo svete tak veľa rôznych kultov, duchovných a religióznych prúdov, a predsa sa nájdu ľudia, ktorí dôjdu k antropozofii. A keď sa títo ľudia stretnú s antropozofiou prvýkrát, tak si povedia: „To je to, čo som vždy hľadal a teraz som to našiel.“ To znamená, že človek sa stretne s antropozofiou tak, že má pocit: „To som hľadal, to už z určitého hľadiska poznám.“ Odkiaľ pochádza táto istota, keď je celkom jasné, že v tomto živote som predtým antropozofiu nikdy nepoznal? Na túto otázku dáva Rudolf Steiner odpoveď v prednáškach o karme. Určitým vyvrcholením týchto prednášok sú prednášky o karme Antropozofickej spoločnosti samotnej, to znamená o našej vlastnej karme, pokiaľ sa prežívame ako antropozofi. V týchto prednáškach o karme Antropozofickej spoločnosti hovorí Rudolf Steiner o 2 nadzmyslových stupňoch, v ktorých bola Antropozofická spoločnosť v duchovnom svete pripravovaná. Myslím, že mnohí z vás budú tieto prednášky poznať, preto sa toho dotknem len krátko. Prvý stupeň opisuje Rudolf Steiner ako Vysokú nadzmyslovú školu, ktorej sa zúčastnili duše ľudí, zdržiavajúcich sa vtedy medzi smrťou a narodením v duchovnom svete. Táto škola bola založená Michaelom v jeho slnečnej sfére a trvala približne od 15. do začiatku 18. storočia. To, čo bolo v tejto škole vyučované, nazýva Rudolf Steiner nebeskou antropozofiou. Bola to tá antropozofia, ktorá mala na Zemi tvoriť základ pre to, čo Rudolf Steiner potom označuje ako nové kresťanstvo, v ktorom majú splynúť spolu 2 veľké prúdy ezoterného kresťanstva, ktorými sú ezoterné - alebo rozenkruciánske kresťanstvo a kozmické - alebo michaelské kresťanstvo. Potom hovorí Rudolf Steiner o 2. stupni nebeskej prípravy antropozofie, ktorý trval omnoho kratšie a udial sa na hranici fyzického. Rudolf Steiner ho opisuje ako nadzmyslový kult, ktorý sa objavil na konci 18. a začiatku 19. storočia. V ňom sa vo forme imaginácií zjavili obsahy z Michaelovej nadzmyslovej školy a duše, ktoré sa na ňom zúčastnili, mohli spojiť tieto imaginácie predovšetkým so svojou vôľou. To znamená, že prijali do svojej vôle nebeskú antropozofiu a keď sa narodili na Zemi, tak z tohto impulzu všade na Zemi antropozofiu hľadali. A keď ju na Zemi nájdem, tak viem skôr alebo neskôr, že je to niečo, čo poznám ešte z doby pred mojím narodením. Tam, v duchovnom svete, som sa s touto antropozofiou už stretol, a teraz ju nachádzam tu na Zemi. A keď sa stretnem s antropozofiou na Zemi a mám ten zážitok, že som prišiel na Zem, aby som sa stal antropozofom a môžem si povedať, že si život bez antropozofie nedokážem viac predstaviť, tak si môžem byť značne istý, že patríam k tým ľuďom, ktorí pred narodením prešli Michaelovou nadzmyslovou školou a nadzmyslovým kultom. Rudolf Steiner hovorí o tejto Michaelovej nadzmyslovej škole a nadzmyslovom kulte v mnohých prednáškach, takže väčšina antropozofov, ktorí čítali prednášky o karme, to poznajú.

Ale jestvuje ešte jedna udalosť, ktorá je spojená s Michaelovou školou v nadzmyslovom, a ktorá je menej známa - možno preto, že o nej Rudolf Steiner hovorí len na jednom mieste v jednej prednáške. Je to udalosť, ktorá sa odohrala na začiatku 15. storočia, to znamená približne vtedy, keď v slnečnej sfére začala Michaelova škola. Vtedy sa v duchovnom svete stala udalosť, ku ktorej dochádza len vo veľmi veľkých časových intervaloch svetového vývoja, pri ktorej bolo v istom zmysle zmenené usporiadanie ľudskej prirodzenosti. Rudolf Steiner to popisuje tak, že vtedy tá najvyššia, 1. hierarchia - hierarchia Serafínov, Cherubínov a Trónov - preniesla duchovnú substanciu z oblasti 2. hierarchie - hierarchie Kyriotetes, Dynamis a Exusiai - do ľudskej bytosti. Smerom od Slnka to nadzmyslovo vyzeralo ako veľká búrka, takže duše, patriace vtedy do Michaelovej nadzmyslovej školy, videli nadzmyslovo Zem akoby obostretú touto búrkou a vyplnenú bleskami a hromami. Čo sa udialo vtedy s ľudskými bytosťami na Zemi, znie sprvoti pozoruhodne. Ľuďom bola týmto inteligencia, pôvodne prislúchajúca oblasti srdca, prenesená do oblasti hlavy. Človek bol najprv - tak to formuluje Rudolf Steiner - človekom srdca a po tejto udalosti sa stal človekom hlavy. Pozrime sa, v ktorom okamihu ľudského vývoja sa toto udialo. Udialo sa to v 15. storočí, čiže v čase, o ktorom vonkajšia história hovorí ako o začiatku novoveku, a to je doba, v ktorej sú sily poznania vedúcimi silami ľudstva, v ktorej sa rozvíja veda, a v ktorej stále žijeme. A to súvisí s tým, čo som hovoril včera. Keď chce dnes niekto založiť cestu do duchovného sveta, ako to urobil Rudolf Steiner, musí vychádzať predovšetkým zo síl poznania, lebo v našej dobe sú to vedúce sily, najsilnejšie sily v ľudskej prirodzenosti. To neznamená, že človek nemá dbať o sily srdca a sily vôle. Ide len o to, že východisko moderného zasvätenia musí byť hľadané v silách poznania, v si-

lách myslenia a odtiaľ môže byť pričlenená aj oblasť cítenia a chcenia. Vychádzať z myslenia je nutné na to, aby človek mohol kráčať cestou moderného zasvätenia vedome. Preto hovorí Rudolf Steiner, že 1. stupňom moderného zasvätenia je štúdium duchovnej vedy. Ale prirodzene štúdium, ktoré človek nasleduje s dušou, so srdcom, nie len púho intelektuálne.

Zmena usporiadania ľudskej prirodzenosti na začiatku 15. storočia mala ešte ďalší následok. Prostredníctvom tejto zmeny začal byť človek spôsobilý myslieť duchovné obsahy. Treba si uvedomiť, že ešte v stredoveku museli ľudia na existenciu duchovného sveta jednoducho veriť, zatiaľ čo dnes vieme prostredníctvom antropozofie duchovné obsahy myslieť, a to s rovnakou precíznosťou a presnosťou, ako rozmyšľala prírodná veda o prírodných dejoch. Táto schopnosť myslieť duchovné obsahy je priamo spojená s udalosťou zo začiatku 15. storočia, ktorú som tu opísal, preto hovorí Rudolf Steiner: „Keby si antropozofické duše naozaj boli schopné spomenúť na túto udalosť z 15. storočia, že prežili Michaelovu školu, tak by z tejto spomienky mohli získať nadšenie pre štúdium antropozofie.“ Môžeme to formulovať opačne a povedať, že keď dnes človek tu a tam počuje od antropozofov, že štúdium Rudolfa Steinera je ťažké, že štúdium vôbec je nudné, že štúdium v skupinách nevyvoláva žiadne nadšenie, žiadny entuziazmus a tak ďalej, tak to nie je vina antropozofie, ale na vine je skutočnosť, že si na udalosť, ktorú som vám zobrazil, vieme ako antropozofi spomenúť stále menej a menej. Preto si nevieme sprítomniť, že táto schopnosť jasne myslieť duchovné obsahy dokáže vyvolať veľké nadšenie.

A ako to teraz vyzerá s 2. dôsledkom Vianočného zjazdu - založením Michaelovej školy na Zemi? Najprv si treba sprítomniť, že založenie 1. triedy Michaelovej školy stojí bezprostredne v prúde vývoja antropozofickej ezoternosti. Včera sme mnohokrát spomenuli knihu Rudolfa Steinera „Ako dosiahnuť poznanie vyšších svetov“. To je skutočne centrálna kniha modernej kresťansko-rozenkruciánskej školiacej cesty. Všetci z vás, ktorí túto knihu čítali, si spomenú, že kniha končí stretnutím žiaka duchovnej vedy so strážcom prahu, ktorý stráži prah pri prechode z tohto fyzického sveta do duchovného sveta. A presne tam, kde Rudolf Steiner v tejto knihe končí popis modernej školiacej cesty týmto stretnutím so strážcom prahu, presne odtiaľ vedie Rudolf Steiner školenie ďalej v Michaelovej škole, v ktorej strážca prahu vedie ľudskú dušu cez prah do duchovného sveta tak, že máme priame pokračovanie. Tam, kde táto kniha končí, presne na tom mieste začína 1. trieda Michaelovej školy. V tomto zmysle má antropozofia v dnešných duchovných prúdoch významné postavenie. Dnes máme totiž naozaj záplavu okultnej literatúry a mnoho ľudí hovorí a píše o všetkých možných duchovných zážitkoch. Ale prakticky vo všetkom tomto obrovskom množstve literatúry chýba jedno, a to je popis *prahu* a popis *strážcu prahu*. V tomto obrovskom množstve literatúry chýba to, čo postavil Rudolf Steiner do centra svojho antropozofického školenia. Súvisí to s okultnou duchovnou situáciou, v ktorej sa dnes ľudstvo nachádza. Môžeme sa pýtať, prečo má dnes tak veľa ľudí také alebo onaké duchovné zážitky bez nejakého školenia, ako akýsi dar? Na to dal Rudolf Steiner odpoveď už pred 80 rokmi, keď povedal, že v 2. polovici 19. storočia ľudstvo prekročilo prah do duchovného sveta, ale nevedome, takže v podvedomí žijeme už dnes všetci v duchovnom svete, ale nemáme o tom najmenšieho tušenia. A dnes jestvuje veľa senzitívnych ľudí, ktorí môžu zažívať, že dnes je duchovný svet omnoho dosiahnuteľnejší ako v minulosti. Nuž a v súvislosti s týmto prekročením prahu stavia Rudolf Steiner pred ľudstvo mimoriadnu úlohu. Prekročenie prahu znamená vždy prejedenie okolo strážcu prahu a ľudstvo má dnes úlohu sa takpovediac dívať z miesta za prahom naspäť na prah, aby sa stretlo so strážcom prahu. Stretnutie so strážcom prahu je centrálna záležitosť duchovného života dnešného ľudstva, lebo čo to znamená, keď človek vstúpi do duchovného sveta bez toho, aby sa vedome stretol so strážcom prahu? Taký človek samozrejme môže mať duchovné zážitky, ale nebude vedieť nikdy rozlišovať, či tieto zážitky sú pravdivé, alebo či sú iba ilúziou, alebo zmes oboch. Nebude vedieť nikdy rozlišovať, čo k nemu prichádza z objektívneho duchovného sveta a čo z neho samotného. Napríklad, človek má zážitok nádherného sveta, má nádhernú imagináciu a ľahko si začne myslieť, že sa práve nachádza vo veľmi vysokých duchovných svetoch a vidí praobrazy všetkých vecí. V skutočnosti ale iba duchovne sleduje svoj tráviaci proces, lebo v procese trávenia, kde je rozrušovaná hmota, pôsobia veľmi vysoké duchovné sily, a to vyzerá nádherne. A predsa to nie sú tieto vysoké mocnosti, ktoré pôsobia v kozme, ale sú to mocnosti, ktoré spolupôsobia v našom trávení. To je iba príklad takej chyby, ktorých môže byť množstvo.

K tomuto sa pridáva ešte ďalší problém, a tým je, že duchovné mocnosti, ktoré chcú naozaj pokrok v ľudskom vývoji, počítajú v celom rozsahu s ľudskou slobodou. To znamená, že dobré mocnosti sa ľuďom nevnučujú, ale čakajú, až človek sám v sebe vytvorí podmienky na

ich pôsobenie. Naproti tomu protisily, zlé mocnosti, samozrejme ľudskú slobodu neakceptujú, takže sa do ľudskej duše tlačia a nesmieme si myslieť, že je ľahké odlišovať dobré mocnosti od zlých. Poznáme to aj z vonkajšieho života napríklad na reklame. Koľko veľa zlých vecí je prezentovaných ako dobré a ľudia tomu prepadajú. Spomínam si na jednu situáciu, keď som raz letel lietadlom. Let trval 4-5 hodín a predom mnou sedela mamička s asi trojročným dieťaťom, ktoré sa celý čas hralo na takom detskom počítači. Človek mohol vidieť, že dieťa bolo pokojné, neplakalo, nerušilo susedov, bolo takpovediac s tou hrou šťastné. Samozrejme, že mama kúpila tento počítač dieťaťu z lásky, a predsa my vieme, že tým pre dieťa neurobila nič dobré. To je len príklad. A ako je stále ťažšie a ťažšie rozoznávať dobro a zlo v našom fyzickom svete, o to ťažšie to je vo svete duchovnom.

V krátkosti zhrnuté, keď človek nechce mať v duchovnom svete len zážitky, ale keď chce tieto zážitky aj vedieť pochopiť, tak potrebuje zážitok prahu, potrebuje vedomé stretnutie so stážcom - a teda aj antropozofiu a Michaelovu školu na Zemi. Človek potrebuje duchovné školenie, v centre ktorého stojí od začiatku problém prahu a stretnutie so strážcom prahu, a z toho vyplýva dôležitosť Michaelovej školy. Význam 1. triedy sa v budúcnosti nebude zmenšovať, ale naopak, bude stále dôležitejšia.

Takže sme videli, že počas Vianočného zjazdu zaznelo 3. volanie z duchovného sveta. Keď človek sleduje celý obsah Vianočného zjazdu, tak môže skutočne v tomto Vianočnom zjazde nájsť miesto, kde toto volanie vystupuje obzvlášť jasne. Toto sa udialo v poslednej prednáške, ktorou Rudolf Steiner Vianočný zjazd uzavrel. Je to prednáška z 1. januára 1924. V nej Rudolf Steiner opisuje, ako sa v prítomnosti nespočetné množstvo duší počas spánku v noci objavuje pred strážcom prahu na prahu do duchovného sveta. A to sú duše, ktoré prešli dnešnou materialistickou civilizáciou, dnešnou mnohonásobne materialistickou výchovou. To znamená duše, ktoré žijú týmito materialistickými myšlienkami, ktoré žijú v dnešnej civilizácii. Tieto myšlienky, keďže sú odobraté len z fyzicko-zmyslového sveta, sú duchovnému svetu cudzie, bytostne cudzie, a preto ich duchovný svet odmieta. To sa potom prejavuje tým, že strážca prahu tieto duše nemôže vpustiť dnu do duchovného sveta, čo je ale k ich dobru, lebo keby tieto duše s materialistickými myšlienkami prítomnosti počas spánku vstúpili do duchovného sveta, tak by boli v duchovnom svete akoby paralyzované, lebo v duchovnom svete sa s materialistickými myšlienkami žiť nedá, a malo by to za následok, že po prebudení by stále viac a viac strácali schopnosť myslieť. Ľudia by potom viac a viac žili nevedomo v inštinktoch, to znamená zo síl, v ktorých pôsobia predovšetkým protisily, čím by celá pozemská civilizácia došla postupne k úpadku. To znamená, že strážca prahu sa pokúša o to, aby tieto duše nevstupovali do duchovného sveta podľa svojej vôle. Problém je v tom, že to strážca prahu môže robiť len keď duše spia, čiže počas noci, ale nemôže robiť to isté, keď ľudia zomrú. Po smrti musí totiž strážca prahu tieto duše do duchovného sveta pustiť, čo má za následok, že tieto duše sú v duchovnom svete akoby paralyzované, a keď prídu na Zem v nasledujúcej inkarnácii, tak sú stále menej a menej schopné myslieť. Tým sa nedá zabrániť tomu, že tieto duše potom budú žiť z inštinktov a budú postupne ťahať celú pozemskú civilizáciu do pádu.

Pred tým ako opíšem, čo sa proti tomuto pádu civilizácie dá robiť, chcel by som ešte niečo vsunúť. A síce, dnes sa stretávame mnohokrát s názorom, že v našej dobe, to jest na konci 20. a začiatku 21. storočia, materializmus takpovediac odtečie, že sa stratí, lebo veľa ľudí už má duchovné zážitky, veľa ľudí verí na reinkarnáciu, a aj veda vyzerať, že prichádza k hraniciam duchovného sveta. Oproti tomu ale stojí vyjadrenie Rudolfa Steinera, že materializmus sa bude až do polovice epochy duše vedomej, to jest 5., poatlantickej kultúrnej epochy, zosilňovať. To znamená, že materializmus bude ešte 300-400 rokov rásť. Ako toto tvrdenie môžeme dať do súladu s tým, čo dnes pozorujeme? Môžeme to dať do súladu vtedy, keď si uvedomíme, že materializmus prešiel v posledných 3 storočiach určitou metamorfózou. Najprv máme dočinenia s teoretickým materializmom, ktorý dosiahol najväčší rozkvet v 2. polovici 19. storočia. Vtedy ľudia naozaj verili, že jedného dňa budú všetky fenomény na Zemi vysvetlené čisto mechanicky, treba na to len čas. Ľudia boli presvedčení, že mozog produkuje myšlienky tak isto, ako pečeň produkuje žlč, že ako v prírode zvieratá medzi sebou podľa darvinovskej teórie bojujú, tak môže byť aj sociálny poriadok v marxistickom zmysle založený na triednom boji. Tento teoretický materializmus potom prešiel v 20. storočí prvou metamorfózou. Je to zjavné predovšetkým po 2. svetovej vojne, kedy ľudia už nemyslia tak veľmi materialisticky, ale materialisticky žijú. Po 2. svetovej vojne vznikla jedna veľká svetová konzumná spoločnosť, a to je omnoho hlbší materializmus, lebo teoretický materializmus sa iba myslí, ale životný materializmus sa žije. Človek napríklad môže dokonca chodiť v nedeľu

do kostola, ale pritom celý týždeň žiť ako čistý materialista. A dnes, koncom 20. a začiatkom 21. storočia prechádza materializmus novou metamorfózou. Zjavuje sa okultný materializmus. Okultný materializmus, ktorý sa snaží dobyť duchovný svet a zobrazíť duchovný svet ako dvojníka materiálneho sveta. Tak dnes jestvuje široká okultná literatúra, kde sa hovorí o okultných atómoch, o okultnej alebo duchovnej elektrine, o duchovnej materii a tak ďalej, kde sa píše o duchovných bytostiach ako sa stretávajú a hovoria medzi sebou a vadia sa presne tak, ako ľudia na nejakom zhromaždení, alebo že sa duchovné bytosti zjavujú človeku tak, že takmer nie je rozdiel medzi nimi a fyzickými bytosťami. Len si pomyslime, ako sú niektoré oblasti dnešnej civilizácie preniknuté okultizmom, napríklad obrovský zábavný priemysel, všetky tie filmy o hviezdnych vojnách, Harry Potter, filmy o diabloch a všetkých možných zlých bytostiach, ktoré sa zjavujú na Zemi, tisícky počítačových hier, ktoré sú preniknuté okultným pozadím. Všetko je to preniknuté okultizmom, ale o opravdivom duchovnom svete sa tam človek nedozvie nič. Veľa čarodejníctva a všetkého možného, ale napríklad o živote po smrti sa človek nedozvie nič. Bojujú tam proti sebe rôzni mágovia, okultisti, zasvätení, ktorí len takpovediac používajú prírodné energie na úrovni modernizovaného šamanizmu. A to je veľkou úlohou antropozofie, ukázať ľuďom, že medzi fyzicko-zmyslovým svetom a duchovným svetom existuje obrovská kvalitatívna metamorfóza. Prísť do duchovného sveta vôbec nie je tak jednoduché, ako to vidíme v Harry Potterovi, keď na stanici prejdú stenou a na druhej strane sa ocitnú v duchovnom svete. Antropozofia musí práve ukázať, že takto to nie je!

Odkiaľ pochádzajú tieto predstavy, že človek príde z fyzického sveta do duchovného sveta takpovediac priamočiaro? Pochádza to z toho, že všade sú prah do duchovného sveta a strážca prahu ignorovaní a nebraní na vedomie. Rudolf Steiner hovorí: „Keď sa ľudstvo dnes, kedy žijeme na druhej strane prahu, nebude vedieť dívať späť a vnímať prah a strážcu prahu, tak bude kráčať od katastrofy ku katastrofe.“ Potom bude ľudstvo démonizované, lebo ako bolo povedané, dobré mocnosti čakajú na slobodné činy ľudí, zatiaľ čo zlé mocnosti nečakajú a ľudí atakujú.

Teraz sa dostávame naspäť k prednáške z 1. januára 1924, v ktorej Rudolf Steiner opisuje tú dramatickú situáciu spiacich duší pred strážcom prahu, ktorý ich nevpúšťa do duchovného sveta. Hovorí v nej v priamej reči, čo antropozofické duše, to jest duše, ktoré neprijímajú iba materialistický obsah dnešnej civilizácie, ale aj duchovné obsahy antropozofie, to jest duchovné obsahy duchovného sveta, čo tieto duše zažívajú v noci na prahu do duchovného sveta, čo im strážca prahu hovorí. Chcel by som tieto slová, ktorými strážca prahu hovorí k takýmto duším, prečítať v doslovnom znení Rudolfa Steinera. Je to formulované ako priama reč, ako volanie strážcu prahu: „Musíš sa vyvinúť k tomu, aby si v sebe našiel odvahu začať vnímať hlas z duchovného sveta a priznať sa k nemu. Táto odvaha Ťa bude držať bdelym.“ Tieto slová treba vnímať v celom kontexte Vianočného zjazdu. Všetci účastníci Vianočného zjazdu už tento Vianočný zjazd prežili ako volanie, predovšetkým prostredníctvom slov Meditácie základného kameňa. A teraz, na konci Vianočného zjazdu je poukazané na to, odkiaľ toto volanie, tento hlas prichádza. Toto volanie, tento hlas prichádza od strážcu prahu, lebo ako je hovorené ďalej: „Začal si sa prebúdzajúť, byť bdely.“ Celý Vianočný zjazd je spôsobilý rozvinúť u ľudí bdelosť na prahu tak, že človek je v stave tento hlas, toto volanie strážcu prahu bdelo vnímať. A ostať na prahu bdelym, na to človek potrebuje predovšetkým odvahu, túto osobitú michaeliskú cnosť. „Odvaha Ťa bude držať bdelym.“ Prostredníctvom Vianočného zjazdu bol začatý proces prebúdzania sa a človek začal počuť hlas strážcu, začal byť na prahu bdely, začal si byť prahu vedomý.

Ale to je iba začiatok a kde sa to dá ďalej rozvíjať? Práve v Michaelovej škole. Tu je systematicky v zmysle modernej školiacej cesty zobrazená táto cesta k prahu, to znamená k stretnutiu so strážcom a cez prah ďalej do duchovného sveta a späť prostredníctvom celého radu meditácií. Celá Michaelova škola je zameraná na úlohu, ako môže človek vstúpiť do duchovného sveta, ale tým spôsobom, že pri tom berie plne na zreteľ prah a strážcu, čím až môže splniť túto centrálnu úlohu dneška.

V rovnakej prednáške je potom ešte 2. vyjadrenie sa strážcu smerom k duším antropozofov. Túto reč zhrňa Rudolf Steiner v priamej reči: „Vy musíte byť už len vyskúšaní vo Vašej odvahe priznať sa k tomu, čo vnímate ako hlas prostredníctvom sklonu, vycítenia Vašej duše, to čo cítite v srdci a čo tam dokážete začuť.“ Je tu reč o skúške a môžeme sa pýtať, o akú skúšku tu vlastne ide? Rudolf Steiner tu nedáva žiadnu priamu odpoveď, ale z celej súvislosti, zo vzťahu medzi Vianočným zjazdom a Michaelovou školou sa dá, myslím, získať dosť určitá odpoveď. Táto skúška pozostáva z toho, či sme skutočne ochotní prijať tento hlas, toto vola-

nie z duchovného sveta od strážcu prahu a nasledovať ho. To znamená ísť tam, kde človek môže byť na prahu bdely. A toto sa deje v Michaelovej škole. To znamená, že keď toto volanie strážcu skutočne vnímame, toto volanie skutočne chceme nasledovať, tak nás ako antropozofov vedie priamo do Michaelovej školy. A keď do Michaelovej školy prídeme, tak sa dozvieme na Zemi to, čo sme už spoznali svojho času v nebeskej podobe v nadzmyslovej Michaelovej škole. Skúška pozostáva z toho, či chceme touto cestou ísť a či budeme v stave obsahu Michaelovej školy spoznať ako také, ktoré poznáme vlastne už spred narodenia. Môžeme povedať, že na jednej strane celá antropozofia pochádza z nadzmyslovej Michaelovej školy, ale v 1. triede Slobodnej vysokej školy duchovnej vedy sa zjavujú obsahy z tejto nadzmyslovej Michaelovej školy, dalo by sa povedať, v bezprostrednej forme. Preto môžeme v Michaelovej škole na Zemi nadviazať priamo na naše úlohy z nadzmyslovej Michaelovej školy. Inými slovami, ako členovia Michaelovej školy na Zemi sme povolaní byť na Zemi strážcami Michaelovej podstaty. A v tom je naša skúška, či cítime dostatok zodpovednosti pre túto úlohu. O tejto skúške nám hovorí strážca prahu.

Teraz môžeme zodpovedať otázku tejto prednášky, prečo prichádza antropozof do Michaelovej školy, do Slobodnej vysokej školy duchovnej vedy? On prichádza do 1. triedy Michaelovej školy preto, lebo spoznal hlas strážcu. Ten hlas, ktorý som prečítal, ktorý počuje každý antropozof každú noc, keď sa v spánku zjaví pred strážcom. A keď si tento hlas uvedomí počas dňa alebo si len naň spomenie pocitom, tak chce toto volanie nasledovať. Potom hľadá miesto, kde môže v prítomnosti skutočne Michaelovi slúžiť, hľadá možnosť riešiť rozhodujúce problémy dnešnej civilizácie, to znamená, že hľadá aj možnosť slúžiť ľudstvu v zmysle Michaela, ktorý dnes pôsobí ako duch času, to jest ako vodca ľudstva.

Úplne na záver by som chcel ešte poukázať na to, v čom pozostáva význam jednotlivých odborných sekcií Slobodnej vysokej školy duchovnej vedy, lebo viete, že Slobodná vysoká škola duchovnej vedy má okrem Všeobecnej antropozofickej sekcie, o ktorej sme doteraz predovšetkým hovorili, aj ďalšie: Medicínsku sekciu, Matematicko-astronomickú sekciu, Prírodovednú sekciu, Poľnohospodársky odbor, Pedagogickú sekciu, Sociologickú sekciu, Sekciu výtvarných umení, Sekciu slovných a múzických umení, Sekciu humanitných vied a Sekciu duchovného života mládeže. Čo sa tam deje? Videli sme, že hlavným cieľom Michaelovej školy je vedomé prekročenie prahu do duchovného sveta popri strážcovi, a potom znovu vedomý návrat naspäť cez prah z duchovného sveta s cieľom prinesenia impulzov z duchovného sveta do pozemského sveta tak, aby tieto impulzy mohli pôsobiť v najrozmanitejších oblastiach praktického života. To znamená postupne premieňať z impulzov z druhej strany prahu najrôznejšie oblasti dnešnej civilizácie. Ide tu o postupnú premenu dnešnej civilizácie v zmysle prahu do duchovného sveta. A tu máme odpoveď na otázku, čo môžeme robiť vzhľadom na tragickú situáciu, ktorú som pred tým líčil, aby ľudstvo v ďalších inkarnáciách nestiahlo celú pozemskú civilizáciu do pádu. Rudolf Steiner dáva na to v zmienenej prednáške nasledujúcu odpoveď: „Aby nasledujúca inkarnácia ľudí bola taká, že môžu skutočne stretnúť strážcu prahu, to znamená, aby civilizácia bola taká, že ona sama ako civilizácia môže obstáť pred strážcom prahu, to je veľká úloha Michaelovej školy na Zemi, začať dnešnú civilizáciu tak premieňať, že táto obstojí na prahu do duchovného sveta.“ A aj keď dnes stojíme v Slobodnej vysokej škole duchovnej vedy úplne na začiatku tejto úlohy, predsa len môžeme možno z toho, čo som dnes opísal, získať pocit, ako veľmi hlboko je táto úloha spojená s budúcnosťou, s osudom ľudstva.

Ďakujem pekne!

Otázka: Prečo by nemohol počuť napríklad takúto prednášku každý človek, ktorý sa zaujíma o podobné veci a dianie? Prečo je to výlučné, tajné?

Odpoveď: Nuž v prvom rade nie sú tieto veci samé o sebe tajné, lebo dielo Rudolfa Steinera je publikované a v zásade každému dostupné. Súčasne sa Antropozofická spoločnosť chce od počiatku chrániť všetkého, čo by len vzdialene pripomínalo propagandu, lebo antropozofia chce svoje odpovede dávať len tam, kde sú otázky. To má dnes v sebe niečo tragického, lebo môžeme nájsť vo svete situácie, kde je jasné, že antropozofia môže pomôcť, ale napriek tomu to nemôže urobiť, lebo tam nejestvujú žiadne otázky. To aj zásadne rozlišuje antropozofiu od mnohých iných dnešných duchovných prúdov, lebo antropozofia sa skutočne pokúša jednať z podstaty duše vedomej. Príkladným zasvätencom duše vedomej je Parzifal. Viete, že pri Parzifalovi sa všetko točí okolo otázky. Je v správnom momente položená správna otázka alebo nie? Ak je otázka položená, tak môže prísť pomoc. Ak otázka položená nie je, pomoc prísť nemôže. A to je dnes michaelský postoj. Ten postoj, ktorý v plnom rozsahu rešpektuje

slobodu človeka, aj keď si touto slobodou sebe a iným môže uškodiť. Preto sme otvorenou spoločnosťou a žiadnou tajnou spoločnosťou. Napríklad je to vidieť v tom, že Michaelova škola - Slobodná škola duchovnej vedy - je zmienená dokonca v našom štatúte a každý sa o nej môže informovať, ak chce. Ale napriek tomu sa vyhýbame každému druhu propagandy a vidíme, že všade, kde je táto zásada porušená, tak to škodí, lebo potom sú na to také reakcie, že tu prichádzajú antropozofi, ktorí majú na všetko odpovede, ale že v podstate je to len ďalšia ideológia. Takže najprv sa musíme pýtať samých seba, ako môžeme antropozofiu žiť? A keď budeme antropozofiu žiť, tak k nám začnú prichádzať ľudia s otázkami a my im budeme môcť dať odpovede, ktoré im skutočne pomôžu. Ale tajní nie sme. Nie je všetko preložené do slovenčiny, ale v nemčine sú všetky prednášky, všetok antropozofický obsah publikovaný, a tým prístupný všetkým ľuďom, ktorí majú o to záujem. Ako som povedal, ani Vysoká škola nie je tajná, len štúdium na nej je spojené s určitými podmienkami, ako je to aj pri každej inej univerzite, ktorú tieto jej vstupné podmienky ešte nerobia tajnou.

Otázka: Spomenuli ste ako podstatný bod prekročiť vedome prah, a potom sa vrátiť z duchovného sveta späť do tohto sveta, aby sme tu uskutočnili impulzy z duchovného sveta. Mohli by ste niečo krátko povedať o tejto ceste tam a späť?

Odpoveď: Na túto otázku nie je ľahké konkrétne odpovedať, lebo obsah Vysoké školy nepatrí do nášho stretnutia. Rudolf Steiner udal v 1. triede Slobodnej vysokej školy duchovnej vedy školiacu, môžeme povedať meditatívnu cestu, ktorá môže človeku pomôcť zažiť skutočnosti duchovného sveta tak, že sa pri tom berie na zreteľ celá problematika prahu a strážcu. Potom prvým krokom je, že sa človek z tejto zažitej skutočnosti duchovného sveta vráti späť a z tohto zážitku, z precítenia tejto skutočnosti, je prakticky činný v najrôznejších oblastiach života. A to môže byť prvý stupeň premeny dnešnej civilizácie, lebo takýto človek sa naučí rozlišovať, čo v dnešnej civilizácii takpovediac zodpovedá tej skutočnosti duchovného sveta a čo nie, a z tohto základného postoja bude vedieť pracovať napríklad vo svojom obore a tento obor viesť tak, aby v ňom mohol byť duchovný svet prítomný stále viac, a nie menej. To bude takpovediac prvý plod. Do budúca je ale potrebné, aby človek prinášal aj konkrétne poznatky z duchovného sveta, ktoré život na Zemi umožnia robiť plodným. Tu sme zatiaľ iba úplne na začiatku, hoci prvé kroky sa dajú vidieť aj v jednotlivých sekciách Slobodnej vysokej školy duchovnej vedy. A napokon tretie je, že z tejto oblasti prahu sa človek môže postupne učiť aj správne porozumieť a správne posudzovať určité udalosti v pozemskom živote. A to je dôležitá úloha jednotlivých sekcií, lebo pred tým, ako môže byť nejaká choroba vyliečená, musí byť stanovená správna diagnóza. A v podstate dnes môže prísť správna diagnóza len z oblasti prahu, pričom je to tak, že už správna diagnóza je časťou liečby. Nuž a na koniec treba povedať, že celá problematika prahu je priamo spojená s udalosťou, ktorú Rudolf Steiner označil ako za vôbec centrálnu udalosť, duchovnú udalosť prítomnosti. Je to zjavenie sa Krista v éternej sfére. Táto udalosť sa deje aj v oblasti prahu, takže môžeme povedať, že orientácia na prah v našej dobe je zároveň hľadaním Krista v éternom a je to jedna z možných ciest k zažitiu Krista v tomto nadzmyslovom tele.

Otázka: Chcela by som sa spýtať, či vyučovanie slobodného kresťanského náboženstva vo waldorfskej škole musí vyučovať človek, ktorý je členom Slobodnej vysokej školy duchovnej vedy a ak áno, tak kto a na základe čoho ho vyberá?

Odpoveď: Áno, Rudolf Steiner zaviedol v prvej waldorfskej škole takzvané slobodné náboženské vyučovanie, ktoré v svojom centre obsahuje aj určité náboženské úkony. Pre Rudolfa Steinera bolo veľmi dôležité, aby deti prežívali vo vyučovaní aj náboženský element. V prvej waldorfskej škole to bolo zariadené tak, že katolícke deti chodili na katolícke omše, protestantské deti na protestantské bohoslužby a tie deti, ktoré neboli ani katolícke ani protestantské, tie chodili na toto slobodné náboženské vyučovanie. Neskôr k tomu prirodzene pribudla aj Obec kresťanov. Toto dnes nie je vo všetkých waldorfských školách na svete uskutočniteľné, ale Rudolf Steiner chcel jednoznačne, aby deti v určitom veku mohli zažiť niečo náboženské. V zásade dokonca počas celej školskej dochádzky, lebo toto slobodné náboženské vyučovanie pozostávalo z 3 stupňov pre malé, stredné a staršie deti. A čo je najdôležitejšie, Rudolf Steiner nezaviedol vo waldorfskej škole len nový kresťanský kult, ale chcel, aby tento nový kresťanský kult bol aj celebrowaný z nových síl duše vedomej. To znamená, že učitelia, ktorí tento kult celebrujú, ho celebrujú zo základného zážitku skutočnosti duchovného sveta. A dôjsť k tomuto zážitku skutočnosti duchovného sveta, na to bola daná cesta 1. triedy Slobodnej vysokej školy duchovnej vedy. Preto patrilo toto slobodné náboženské vyučovanie, jeho kultická časť, Pedagogickej sekcii Slobodnej vysokej školy duchovnej vedy. V tomto

zmysle mohli pôvodne vykonávať tieto úkony len členovia tejto Michaelovej školy. Neviem, ako je to dnes všade vo svete, ale každopádne Rudolf Steiner to chcel takto. Zaujímavé je aj to, že Rudolf Steiner prijal do 1. triedy aj všetkých 48 zakladateľov Obce kresťanov. A myslím, že z toho istého dôvodu. Chcel, aby aj tento nový kult Obce kresťanov bol celebrowaný kňazmi z nových síl duše vedomej. Toto tak isto nie je všade vo svete, ale kde to tak nie je, tam máme problémy.

Prepis prednášky nebol prednášajúcim autorizovaný a je preto určený len na študijné účely pre záujemcov o antropozofiu. Prepísal: Martin Bobko
Pozn.: Číslo GA za názvom je označenie diela R. Steinera v katalógu jeho publikácií (Rudolf Steiner GesamtAusgabe)